ଅଧ୍ୟାୟ V

ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

5 ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଏହି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଡିଟ୍ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ରହିଛି, ଯେଉଁଥିରେ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ କୋଇଲା ଏବଂ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ, ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ, ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଜୁରୀ ବିନା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ଖଣି ପରିଚାଳନା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

5.1 ଉପକ୍ରମ

ଆଇନ୍, ନିୟମ, ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରମୁଖ ଖଣିଜ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଖଣି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ଇସ୍ପାତ ଏବଂ ଖଣି ବିଭାଗର ଦାୟିତ୍ୱ ଅଟେ ।

ଅଗଷ୍ଟ 2017 ର ରାୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜଣାଇଥିଲେ ଯେ "ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ଖଣି ଲିଜ୍ ସହିତ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ, 1986, ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980, ଜଳ (ପ୍ରଦୁଷଣ ନିବାରଣ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1974 ଏବଂ ବାୟୁ (ପ୍ରଦୁଷଣ ନିବାରଣ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ) ଅଧିନିୟମ, 1981 ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି ଏହି ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିକୁ ଉଲ୍ଲଘଂନ କରି କୌଣସି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ, ତେବେ ସେହି ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ବେଆଇନ୍ ଅଟେ । ବେଆଇନ୍ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ବେଆଇନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବ" ।

ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଡିଟ୍ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅନୁଚ୍ଛେଦଗୁଡ଼ିକରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

5.2 ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାର ଉଲ୍ଲଘଂନ କରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଉତ୍ତୋଳନ

ଖଣିଜ ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ବିକାଶ ନିୟମ (ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍), 1988 ଏବଂ 2017 ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଅଧିନିୟମ, 1986ରେ ଥିବା ନିୟମକୁ ଅନୁପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ପରିବେଶ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ (ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି) ଦ୍ୱାରା ଜାରି ହୋଇଥିବା ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ (ଇଆଇଏ)ର ବିଜ୍ଞପ୍ତି (ଜାନୁଆରୀ 1994) ଅନୁଯାୟୀ, (i) ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି, ଭାରତ ସରକାର ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ (ଇସି) ପ୍ରଦାନ କରିନାହାଁନ୍ତି, ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ (ii) ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କେବଳ ଇସିରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇପାରିବ । ଜଙ୍ଗଲ (ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980 ର ଧାରା 2 ଅନୁଯାୟୀ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ବିନା କୌଣସି ଜଙ୍ଗଲ ଜମି କିମ୍ବା ଏହାର କୌଣସି ଅଂଶକୁ, କୌଣସି ଅଣ-ଜଙ୍ଗଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମ, 1960 ର ନିୟମ 22 ଏ ଅନୁଯାୟୀ, ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ, କେବଳ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ କରାଯିବ ।

ଅଧିକନ୍ତୁ, ଏମ୍‌ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମ, 1957 ର ଧାରା 21 (5) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, କୌଣସି ଆଇନଗତ ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା, କୌଣସି ଜମିରୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତି, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଠାରୁ, ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ସେହି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ

ବିକ୍ରି କରିଦିଆଯାଇଥାଏ, ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେନିୟମ ଭାବେ ଜମି ଦଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଅବଧି ପାଇଁ ରେଣ୍ଟ, ରୟାଲଟି କିମ୍ବା ଟିକସ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ।

ଖଣିରେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନର ସୀମା ସ୍ଥିର କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି, ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଅତ୍ୟଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ଯୋଗୁଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉପରେ ରୋକ ଲଗାଇବା । ଧାର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ ସୀମା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିବା ପରିବେଶକୁ ବିପଦରେ ପକାଇଥାଏ ଏବଂ ଜନବସତି ଓ ଜୈବ ବିବିଧତା ନଷ୍ଟ, ଜଳ ପ୍ରଦୂଷଣ, ବାୟୁ ପ୍ରଦୂଷଣ, ମୃତ୍ତିକା ପ୍ରଦୂଷଣ, ଜଳ ସମ୍ପଦ ହ୍ରାସ, ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ଆଶଙ୍କା, ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଭଳି ପରିବେଶ ଉପରେ ଗୁରୁତର ତଥା ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ପ୍ରଭାବ ପକାଇପାରେ । ତେଣୁ, ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ସେହିପରି, ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15(1) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ, ଯିଏ ଏହି ଆଇନର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେବେ କିମ୍ବା ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିବେ, ସେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାରାଦଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା କିମ୍ବା ଉଭୟ ସହ ଦଣ୍ଡନୀୟ ହେବେ ଏବଂ ଯଦି ବିଫଳତା କିମ୍ବା ଉଲ୍ଲଂଘନ ଜାରି ରହେ, ତେବେ ଅତିରିକ୍ତ ଜୋରିମାନା ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୋରିମାନା ହୋଇପାରେ, ଯେଉଁ ସମୟରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଏପରି ବିଫଳତା କିମ୍ବା ଉଲ୍ଲଂଘନ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ବିଫଳତା କିମ୍ବା ଉଲ୍ଲଂଘନ ଜାରି ରହିଥାଏ ।

5.2.1 ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ କୋଇଲା ଉତ୍ତୋଳନ

ସମୀକ୍ଷାରେ, ଆଠଟି କୋଇଲା ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆକଳନ ରେକର୍ଡ, ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣ ବିବରଣୀ, ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଇସିଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା । ତାଳଚେର ଖଣି ସର୍କଲ ଅଧୀନରେ ମହାନଦୀ କୋଲଫିଲ୍ଡସ୍ ଲିମିଟେଡ୍ (ଏମ୍‌ସିଏଲ୍)କୁ ଲିଜ୍ ଦିଆଯାଇଥିବା ଏକ କୋଇଲା ଖଣି[54], ମାମଲାରେ ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଇସିରେ, ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳନ ସୀମା, ବାର୍ଷିକ 25 ନିୟୁତ ଟନ୍ (ଏମ୍‌ଟିପିଏ) ରୁ 28 ଏମ୍‌ଟିପିଏ କୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହା 16 ଫେବୃଆରୀ 2018 ରୁ ଲାଗୁ ହେବାର ଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, 2017-18 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣ ସୀମା 25.25 ନିୟୁତ ଟନ୍ (ଏମ୍‌ଟି)[55] ଥିଲା (ଫେବୃଆରୀ 2018 ପାଇଁ ସଂଶୋଧିତ ସୀମାକୁ ଅଣଦେଖା କରି ପ୍ରୋରାଟା ଆଧାରରେ ଗଣନା କରାଯାଇଥିଲା ଯେହେତୁ ଅନୁମୋଦନ ଆଦେଶ ମାସର 15 ତାରିଖ ପରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା) । କିନ୍ତୁ, 2017-18 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ପ୍ରକୃତରେ 26.25 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ (26.25-25.25) ଅଧିକ କୋଇଲା ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିଲା । ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇଥିବାରୁ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, କୋଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଲିମିଟେଡ୍ ଦ୍ୱାରା ଅଧିସୂଚିତ ସମାନ ଗ୍ରେଡ୍ (ଜି12) ର କୋଇଲା ମୂଲ୍ୟ (ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ପିଛା 886) କୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଦାୟୀ ଥିଲେ, ଯାହା 88.60 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଯେହେତୁ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଥିଲା, ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15(1) ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଆଯାଇଥିବା ନଥିପତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ତାଳଚେର, ଏମ୍‌ସିଏଲ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ଓସିପି ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣରୁ ଅଧିକ କୋଇଲା ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ 88.62 କୋଟି ଟଙ୍କା ଦାବି କରିଛନ୍ତି । ତଥାପି, ସରକାର ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଉପରୋକ୍ତ ରାଶି ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ଏବଂ ଅନୁପାଳନ ରିପୋର୍ଟ, ଅଡିଟକୁ ଦାଖଲ କରିପାରିବେ ।

---

54 ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ଓପନକାଷ୍ଟ ପ୍ରକଳ୍ପ

55 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2017-18 ପାଇଁ ସଂଶୋଧିତ ଉତ୍ପାଦନ ସୀମା = (25/12 x 11) + (28/12 x 1) = 25.25

5.2.2 ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ

ଲୁହାପଥର ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆକଳନ ରେକର୍ଡ, ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣ ବିବରଣୀ, ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଅନୁମୋଦିତ ଇସି ଗୁଡ଼ିକୁ ଅଡିଟ୍ ନମୂନା ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲା । ଦୁଇଟି ଲୁହାପଥର ଖଣି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ପାଦନ ହୋଇଥିଲା ଯାହା ନିମ୍ନରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଅଛି –

i. ରୋଏଡା-II ଲୁହାପଥର ଖଣି (ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲ) କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏହାର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତା 2.2 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ରୁ 3.5 ଏମ୍‌ଟିପିଏକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଇସି ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ରାଜ୍ୟ ପରିବେଶ ପ୍ରଭାବ ଆକଳନ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ (ଏସ୍‌ଇଆଇଏଏ)ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା (18 ଅପ୍ରେଲ 2019) । ଯେହେତୁ 15 ଅପ୍ରେଲ 2019 ପରେ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ସଂଶୋଧିତ ଉତ୍ତୋଳନ କ୍ଷମତା ମଇ 2019 ରୁ ଆନୁପାତିକ ଭାବରେ ଲାଗୁ ହେବାର ଥିଲା, ଯାହା ଅଗଷ୍ଟ 2017 ର ରାୟରେ ମାନ୍ୟବର ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, 2019-20 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଉତ୍ତୋଳନ ସୀମା 3.39 ଏମ୍‌ଟି[56] ଭାବରେ ଗଣନା କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ସେହି ବର୍ଷ ଲିଜଧାରୀ 3.50 ମେଟ୍ରିକ ଟନ୍ ଧାତବ ଉତ୍ତୋଳନ କରିଥିଲେ, ଯାହା ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ 0.11 ମେଟ୍ରିକ ଟନ ଅଧିକ ଥିଲା । ତଦନୁସାରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏହିପରି ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜର ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ, ଯାହା 52.04 କୋଟି[57] ଟଙ୍କା ଥିଲା ।

ii. 946.047 ହେକ୍ଟର ବିଶିଷ୍ଟ ଠାକୁରାଣୀ ବ୍ଲକ୍-ବି ଲୁହାପଥର ଖଣି[58] (ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲ) କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ 15 ଜାନୁଆରୀ 2015 ରେ ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍‌ଆଣ୍ଡସିସି, ଏହାର ଚିଠିରେ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଲୌହ ଖଣିଜ(ଲମ୍ପ) ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇ ଇସି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । 21 ଡିସେମ୍ବର 2018 ର ଚିଠି ଅନୁଯାୟୀ, ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଥିଲେ ଯେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଇଆଇଏ ରିପୋର୍ଟର ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ, ଯାହା ଆଧାରରେ 2004 ରେ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଲମ୍ପ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ପାଇଁ ପୂର୍ବ ଇସି ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା, ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଅବଧି (2017-21) ରେ ଲମ୍ପ ଏବଂ ଆରଓଏମ୍ ଉତ୍ତୋଳନ 20 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଏବଂ 30.77 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ହେବ । ତଦନୁସାରେ, ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ସବ୍‌ଗ୍ରେଡର ଉତ୍ତୋଳନ ସହିତ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଲୁହାପଥର ଲମ୍ପସ୍ (+) 5 ଆକାରର ଏବଂ (-) 5 ଆକାରର 2.154 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଫାଇନ୍‌ସ୍ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ବିଚାର କରି, ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଲୁହାପଥର ଲମ୍ପର ଉତ୍ତୋଳନ, 6.154 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଆର୍‌ଓଏମ୍ ଉତ୍ତୋଳନ ସହ ସମାନ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ, 2019-20 ଏବଂ 2020-21 ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ, 40,202 ଏମ୍‌ଟି ଆର୍‌ଓଏମ୍‌ର ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ତାହାକୁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରି ସିଏଲ୍‌ଓ ଏବଂ (-) 2 ମିମିର ସ୍ଲାଇମ୍[59] ସହ (-) 10 ମିମି ଆକାରର ଫାଇନସ୍ ଉତ୍ପାଦନ କରିଥିବା ମାସିକ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନରେ ବର୍ଜ୍ୟ ଖଣିଜ ସବ୍-ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ ଏବଂ (-)5 ମିମି ଆକାରର ଫାଇନସ୍ ନଥିଲା, ଯେପରି 2004 ର ମୂଳ ଇସିର ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ 6.154 ଏମ୍‌ଟିପିଏ ଆର୍‌ଓଏମ୍ ବୋଲି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ସମୟ (2018) ରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

---

[56] ଇସି ପାଇଁ ସୀମା = (2.2/12 x 1) + (3.5/12 x 11) = 3.391667 ଏମ୍‌ଟିପିଏ

[57] ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ପାଇଁ (+) 65% ଏଫ୍‌ଇ ପାଇଁ ଆଇବିଏମ୍ ମୂଲ୍ୟକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ, ଅଧିନିୟମର ଦ୍ୱିତୀୟ ସୂଚୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅନୁସାରେ ଅଧିକତମ ରୟାଲଟି ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ଷ୍ଟାକିଂ ଓ ନମୂନା ଓଏମ୍‌ପିଟିଏସ୍ ନିୟମ 2007 ର ନିୟମ 10(7) ଅନୁସାରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଥିଲା = 107624.57 ଏମ୍‌ଟି ×4,835 ଟଙ୍କା =52,03,64,795 ଟଙ୍କା

[58] ମେସର୍ସ ସାରଦା ମାଇନ୍ସ (ପ୍ରା) ଲିଃ

[59] ଲୁହାପଥର ସ୍ଲାଇମ୍ ହେଉଛି ଲୁହାପଥର ଉନ୍ନତିକରଣ ପରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଏକ ଆବର୍ଜନା ପଦାର୍ଥ

ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନ ତୁଳନାରେ ଉତ୍ପାଦନର ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ **ସାରଣୀ 5.1** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ସାରଣୀ 5.1: ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2019-20 ଏବଂ 2020-21 ରେ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ ଏବଂ ରିପୋର୍ଟ ହୋଇଥିବା ଉତ୍ପାଦନ ବିବରଣୀ

ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	2018 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ସ୍ୱଷ୍ଟୀକରଣ ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)			ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ପାଦନ (ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍)			
	ଆର୍‌ଓଏମ୍	ଲମ୍ପସ୍ (+5) ମିମି	ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ସବ୍‌ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ ଏବଂ (-5) ମିମି ଆକାରର ଫାଇନ୍‌ସ୍	ଆର୍‌ଓଏମ୍	ଲମ୍ପସ୍ / ସିଏଲ୍‌ଓ (5-40) ମିମି	ଫାଇନ୍‌ସ୍ (-10) ମିମି	ସ୍ଲାଇମ୍ (-2) ମିମି
2019-20	61,54,000	40,00,000	21,54,000	49,61,260	4,83,036	44,78,224	0
2020-21	61,54,000	40,00,000	21,54,000	61,53,976	17,05,567	44,08,207	40,202

ଉତ୍ସ: : 2018 ର ଇସି ଚିଠି ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରିଟର୍ଣ୍ଣ

ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀ ଦର୍ଶାଏ ଯେ, ଯଦିଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣର ଆର୍‌ଓଏମ୍ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଫାଇନ୍‌ସ୍ (-10 ମିମି) କୁ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ (+) 5 ମିମି ଲମ୍ପସ୍ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣରେ ଗଣନା କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ଏମ୍‌ଓଇଏଫ୍ ଏବଂ ସିସି ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି (ଡିସେମ୍ବର 2018) ଯେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା 5 ମିମି ଏବଂ ତତୋଧିକ ଧାତୁକୁ ଲମ୍ପସ୍ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯିବ । ତେଣୁ, ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ 2019-20 ଏବଂ 2020-21 ରେ ଇସି ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ ଅର୍ଥାତ୍ ଚାରି ଏମ୍‌ଟିପିଏ (+) 5 ମିମି ଲମ୍ପସ୍ ତୁଳନାରେ 30.75 ଲକ୍ଷ ମେଟ୍ରିକ୍ ଟନ୍ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିଲା ଯାହା ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ଖନନ ହୋଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ 1,558.41 କୋଟି ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବାର ଥିଲା, ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ-XIV*** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଯେହେତୁ ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିବେଶ (ସୁରକ୍ଷା) ଅଧିନିୟମର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ ଥିଲା, ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 15(1) ଅନୁଯାୟୀ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିଆଯାଇଥିବା ନଥିପତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ, ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଉଛି । ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ ଶେଷ ହେବା ପରେ ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ତଥାପି, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଉପରୋକ୍ତ ରାଶି ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ତୁରନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ଏହାର ଅନୁପାଳନ ଅଡିଟ୍‌କୁ ଦାଖଲ କରିପାରନ୍ତି ।

5.2.3 ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ

ଖଣିଜ ରିହାତି ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 22 ଏ ଅନୁଯାୟୀ, ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ କରାଯିବ । ମାନ୍ୟବର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଓଡ଼ିଶାର ବେଆଇନ୍ ଖଣି ଖନନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଅଗଷ୍ଟ 2017 ରେ ଦେଇଥିବା ରାୟରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଖଣି ଯୋଜନା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ ଏହା ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅଟେ । ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଖଣି ପରିକଳ୍ପନା/ ଯୋଜନାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣକୁ ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀମାନେ ପାଳନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବେଆଇନ୍ ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥକୁ ବେଆଇନ୍ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେବ ।

2015-22 ଅବଧି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆକଳନ ରେକର୍ଡ, ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣ ବିବରଣୀ, ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଖଣି ଯୋଜନା ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ, ସବ୍-ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ, ଅଣ-ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ଖଣିଜ ଏବଂ ସବ୍- ଗ୍ରେଡ୍

ଡମ୍ପରୁ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣ, ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗ ପାଇଁ ଉତ୍ପାଦନର ସୀମିତ ସୀମା ସହିତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିଲା ।

ସମୀକ୍ଷା ଦେଖିଲା ଯେ ଦୁଇଟି ସର୍କଲ[60] ଅଧୀନରେ ଆଠଟି[61] ଖଣି ଲିଜ୍‌ଧାରୀ, ସବ୍-ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ, ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ଏବଂ ସବ୍‌ଗ୍ରେଡ୍ ଡମ୍ପରୁ ଉତ୍ପାଦନକୁ ରିପୋର୍ଟରେ ଶୂନ୍ୟ/ନଗଣ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ, ଯଦିଓ ଏହିପରି ଉତ୍ପାଦନ ସେମାନଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । ସବ୍-ଗ୍ରେଡ୍ ଧାତବ ଏବଂ ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବିନା ଉଚ୍ଚ ଗ୍ରେଡର ଧାତବ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ଅସମ୍ଭବ କାରଣ ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଉପ-ଉତ୍ପାଦ ଅଟନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ, **ସାରଣୀ 5.2** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ବିବରଣୀ ଅନୁଯାୟ, ସମସ୍ତ ଗ୍ରେଡର ଉତ୍ତୋଳନ ସେମାନଙ୍କ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା ।

ସାରଣୀ 5.2: ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣ ତୁଳନାରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରିପୋର୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ

ଖଣିର ନାମ	ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷ	ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣ (ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ)				ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣ			ଖଣିଜର ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ (ମେଟ୍ରିକ ଟନରେ)	ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବାକୁ ଥିବା ମୂଲ୍ୟ (ଟଙ୍କା କୋଟିରେ)
		ଧାତୁ	ସବ୍-ଗ୍ରେଡ	ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ	ସବ୍-ଗ୍ରେଡ୍ ଡମ୍ପରୁ ଉତ୍ତୋଳନ	ଧାତୁ	ସବ୍-ଗ୍ରେଡ	ଖଣିଜ ବର୍ଜ୍ୟ		
କେପି ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜେସ୍‌ର ଠାକୁରାଣୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି	2016-18	1,05,13,422	4,86,733	0	2,700	1,09,80,801.00	0	0	4,67,379	151.77
କେ.ଏନ୍. ରାମଙ୍କ ରୋଇଡା-II ଲୁହାପଥର ଖଣି	2015-17 ଏବଂ 2019-20	64,30,483	14,64,330	0	0	78,96,596.30	0	0	14,66,113.30	511.78 (-) 52.04*
ରୁଙ୍ଗ୍‌ଟାର ଜଜାଙ୍ଗ ଲୁହାପଥର ଖଣି	2017-18	1,21,95,855	6,41,887	0	0	1,27,00,232.11	0	0	5,04,377.11	238.32
ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଉଞ୍ଚାବାଲି ଲୁହାପଥର ଖଣି	2015-18 ଏବଂ 2019-20	1,30,61,626	22,88,276	0	4,50,000	1,57,45,906.00	0	0	26,84,280	1021.89
ଓଏମ୍‌ସି ରୋଇଡା ସି	2017-19	6,58,464	1,51,715	0	0	7,59,510.00	0	0	1,01,046	48.06
ମେସର୍ସ ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତିଙ୍କ କେଜେଏସ୍‌ଟି ଲୁହାପଥର, ବକ୍ସାଇଟ୍ ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍	2016-21	74,51,211	0	10,99,359	14,00,000	91,04,131.79	1,81,000	2,20,726.57	16,52,921	617.52
ମେସର୍ସ ଜେ.ଏନ୍. ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଭଞ୍ଜପଲ୍ଲୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି	2019-20	1,75,420	0	46,924.80	37,590	2,51,100.00	0	1,200	75,680	20.33
ମେସର୍ସ ଏସେଲ୍‌ଙ୍କ କୋଇରା ଲୁହାପଥର ଖଣି	2016-21	2,09,00,000	0	31,00,000	2,40,00,000	2,34,97,134.00	0	2,15,482	25,97,134	1,060.88
ମୋଟ										**3,618.50**

ଉତ୍ସ: ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ରିଟର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଆକଳନ ରେକର୍ଡରୁ ଅଡିଟ୍ ଗଣନା କରିଛି

** 2019-20 ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଇସିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଉତ୍ପାଦନ ପରିମାଣକୁ ମଧ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିଥିଲେ ଯାହା ଅନୁଚ୍ଛେଦ 5.2.2 (i) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ତେଣୁ ଇସି ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ 52.04 କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ବିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଅଛି ।*

ଉପରୋକ୍ତ ଆଠ ଜଣ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳିତ ଅତିରିକ୍ତ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୋଟ ମୂଲ୍ୟ 3,618.50 କୋଟି ଟଙ୍କା ଥିଲା, ଯାହା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା । ବର୍ଷଓ୍ୱାରୀ ବିବରଣୀ ***ପରିଶିଷ୍ଟ –XV*** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, କୋଇଡ଼ା ତିନୋଟି ଖଣି ଲିଜ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁପାଳନ ଏବଂ ଖଣି ଯୋଜନା ଯାଞ୍ଚ ପରେ, ରିପୋର୍ଟ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଖଣି ଯୋଜନାକୁ

60 ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯୋଡ଼ା ଏବଂ କୋଇରା

61 (i) ଏସ୍.ଏନ୍. ମହାନ୍ତିଙ୍କ କେଜେଏସ୍‌ଟି ଲୁହାପଥର, ବକ୍ସାଇଟ୍ ଏବଂ ମାଙ୍ଗାନିଜ୍ ଖଣି (ii) କେ ପି ଏଣ୍ଟରପ୍ରାଇଜେସର ଠାକୁରାଣୀ (iii) ମେସର୍ସ କେ.ଏନ୍. ରାମ ଏବଂ କୋ ଙ୍କ ରୋଇଡା-II (iv) ମେସର୍ସ ରୁଙ୍ଗଟା ମାଇନ୍ସର ଜଜାଙ୍ଗ (v) ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଉଞ୍ଚାବାଲି (vi) ଓଏମ୍‌ସିର ରୋଇଡା-ସି (vii) ଏସେଲ୍‌ର କୋଇରା ଲୁହାପଥର ଖଣି ଏବଂ (viii) ମେସର୍ସ ଜେ.ଏନ୍. ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର ଭଞ୍ଜପାଲୀ ଲୁହାପଥର ଖଣି

ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ ହୋଇନାହିଁ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ଏହା ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ଯେ ଖଣି ଉପନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯୋଡ଼ା, ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀ, ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଏବଂ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଉତ୍ତୋଳନ ସମ୍ପର୍କରେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଉଛି । ରେକର୍ଡ ଯାଞ୍ଚ ଶେଷ ହେବା ପରେ ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଉତ୍ତୋଳନକୁ ଦର୍ଶାଉଛି ଏବଂ **ସାରଣୀ 5.2** ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ସହିତ ମେଳ ଖାଉଛି । ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଡିଡିଏମ୍‌ଙ୍କ ଉତ୍ତରର ବିରୋଧ କରୁଅଛି । ଉପରୋକ୍ତ ସାରଣୀରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ସଂଖ୍ୟା ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନା ତଥା ଆଇ3ଏମ୍ଏସ୍ ପୋର୍ଟାଲରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଅନୁମୋଦିତ ଖଣି ଯୋଜନାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲୁହାପଥର ଉତ୍ତୋଳନ ପରିମାଣ ସହିତ ଲୁହାପଥରର ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ତୋଳିତ ପରିମାଣ ସହ ତୁଳନା କଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ ହେଉଛି ଯେ ଉତ୍ତୋଳନ, ଅନୁମୋଦିତ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଅଧିକ ଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ସରକାର ଖଣି ଯୋଜନାରେ ଅନୁମୋଦିତ ପ୍ରକୃତ ପରିମାଣର ଉତ୍ତୋଳନ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାରେ ଏବଂ ଯୋଡ଼ା ସର୍କଲରେ ଅତିରିକ୍ତ ଉତ୍ତୋଳିତ ଧାତୁର ମୂଲ୍ୟ ଅସୁଲ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଯାଞ୍ଚ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରେ ଅର୍ଥ ରାଶି ଆଦାୟ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇପାରେ ।

5.2.4 ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ/ ମଞ୍ଜୁରୀ ବିନା କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଉତ୍ତୋଳନ

ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ଖଣି ସର୍କଲ ଅଧୀନରେ ଥିବା ମେସର୍ସ ବାଲେଶ୍ୱର ଏଲଏଜ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍‌ର 64.463 ହେକ୍ଟର ବିଶିଷ୍ଟ କାଳିଆପାଣି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣିର ଲିଜ୍ ନଥି, ଆକଳନ ରେକର୍ଡ ଏବଂ ମାସିକ ରିଟର୍ଣ୍ଣର ସମୀକ୍ଷା ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ବିଭାଗୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀ (ଡିଏଫ୍ଓ), କଟକ, ଡିସେମ୍ବର 2014 ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ହାଲ ସେଟଲମେଣ୍ଟ ରେକର୍ଡ[62] ଅନୁଯାୟୀ ସମଗ୍ର ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳ "ଜଙ୍ଗଲ ଜମି" ଅଧୀନରେ ଅଛି । ତେଣୁ ଲିଜ୍ ଅଞ୍ଚଳ ଜମିର ସ୍ଥିତି ଉପରେ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ମାଗିଥିଲେ । ଅପ୍ରେଲ 2015 ରେ ଡିଏଫ୍ଓ ପୁଣିଥରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଏମ୍ଓଇଏଫ୍ ଆଣ୍ଡ ସିସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ (ମାର୍ଚ୍ଚ 2016) ଅନୁଯାୟୀ ଖଣି ଲିଜ୍ ଅଧୀନରେ ଆସୁଥିବା ଅଞ୍ଚଳ, ଯାହା ସରକାରୀ ରେକର୍ଡରେ "ଜଙ୍ଗଲ" ଭାବରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା, ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଅଧିନିୟମ, 1980 କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ଦିନ କିମ୍ବା ପରେ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ, ଯାହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଜାରି ହେବାର ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ମାର୍ଚ୍ଚ 2016 ରେ ମାନ୍ୟବର ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଠାରୁ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥା ହାସଲ କରିଥିଲେ, ଯାହା ମାନ୍ୟବର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧୀରେ ଧୀରେ ଡିସେମ୍ବର 2019 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥା ଡିସେମ୍ବର 2019 ପରେ ଆଉ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଡିସେମ୍ବର 2019 ପରେ ମଧ୍ୟ ମାର୍ଚ୍ଚ 2022 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଣି କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରି ରଖିଥିଲେ ଏବଂ ଉତ୍ତୋଳନ ଏବଂ ପ୍ରେରଣ ଉପରେ ମାସିକ ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରି ତା'ଉପରେ ରୟାଲିଟି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଅଡିଟ୍ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ହେବା ପରେ, ଡିଡିଏମ୍, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ 12 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କୁ ଏକ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଛି । ଏହା ଲିଜ୍ ଦିଆଯାଇଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଖରାପ ତଦାରଖକୁ ସୂଚିତ କରେ ।

ପ୍ରାଧିକୃତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା ଡିସେମ୍ବର 2019 ପରେ କରାଯାଇଥିବା ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ ବେଆଇନ୍ ଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ବାବଦରେ 150.10 କୋଟି ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଦାୟୀ ଥିଲେ, ଯାହା ***ପରିଶିଷ୍ଟ XVI*** ରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ସରକାର ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ଖଣି ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାଳିଆପାଣି କ୍ରୋମାଇଟ୍ ଖଣି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମେସର୍ସ ବାଲେଶ୍ୱର ଏଲଏଜ ଲିମିଟେଡକୁ 12 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2022 ରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

[62] ଜମି ବ୍ୟବହାରର ବର୍ତ୍ତମାନ ନଥି

ଉତ୍ତରରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ ଏବଂ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିବାର ଏକ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ ବିତିଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିବା ଅବଧିରୁ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ମୂଲ୍ୟ ଅସୁଲ କରିବାରେ ସରକାର ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଧାରା 3(ଏ) ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ, ଉଲ୍ଲଂଘନକାରୀ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା, ନଥିପତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ ନଥିଲା ।

5.2.5 ଲିଜ୍‌ର ଅନଧିକୃତ ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ଖଣିର ପରିଚାଳନା

ଓଏମ୍‌ଏମ୍‌ସି, ନିୟମାବଳୀ, 2004 ର ନିୟମ 3 ଅନୁଯାୟୀ, କେବଳ ଏକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାଇସେନ୍ସ କିମ୍ବା ଏକ ଖାଦାନ/ଖଣି ଲିଜ୍ କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ନିଲାମ କିମ୍ବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ଖାଦାନ ଅନୁମତିର ନିୟମ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲଘୁ ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପାଇଁ କୌଣସି ଅନୁସନ୍ଧାନ କିମ୍ବା ଖନନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ । ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମର ଧାରା 25(30) ଅନୁଯାୟୀ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ସହମତି ବିନା (କ) ଖଣି ଲିଜ୍ କିମ୍ବା ସେଥିରେ ଥିବା କୌଣସି ଅଧିକାରକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟରେ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିପାରିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା (ଖ) କୌଣସି ଚୁକ୍ତିନାମା, କିମ୍ବା ବୁଝାମଣା କରିବେ ନାହିଁ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କିମ୍ବା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦତ୍ତ କରିବେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 68(4) ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ବୈଧ ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା କୌଣସି ଜମିରୁ କୌଣସି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତି, ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ଏହିପରି ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ, କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ଏହିପରି ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥ ପୂର୍ବରୁ ବିକ୍ରି ହୋଇସାରିଛି, ତହସିଲଦାର/ ଖଣି ଅଧିକାରୀ/ ଉପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ/ ବିଭାଗୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରୀ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ଏବଂ କୌଣସି ଆଇନଗତ ପ୍ରାଧିକରଣ ବିନା ଜମି ଦଖଲ କରାଯାଇଥିବା ସମୟ ପାଇଁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରୁ ରେଣ୍ଟ, ରୟାଲଟି କିମ୍ବା ଟିକସ ମଧ୍ୟ ଆଦାୟ କରିପାରିବେ ।

2005 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ 30 ତାରିଖ ଠାରୁ 20 ବର୍ଷ ପାଇଁ ମେସର୍ସ ନ୍ୟୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ ସପକ୍ଷରେ, ପରଶୁରାମପୁରରେ, 49.922 ହେକ୍ଟର ବିଶିଷ୍ଟ ଡେକୋରେଟିଭ୍ ପଥର ଖଣିର ଏକ ଖଣି ଲିଜ୍ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା । ଲିଜ୍‌ଧାରୀ 31 ମଇ 2016 ରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଖଣି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ସେ ମେସର୍ସ ଜଗନ୍ନାଥ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ସ ସପକ୍ଷରେ 29 ଅପ୍ରେଲ 2016 ରେ ଏକ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ପାୱାର ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିସାରିଛନ୍ତି । ଦସ୍ତାବିଜ ଯାଞ୍ଚରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ ଉକ୍ତ ଖଣିର ସମସ୍ତ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ପରିଚାଳନା କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଦାୟିତ୍ୱ ମେସର୍ସ ଜଗନ୍ନାଥ ଗ୍ରାନାଇଟ୍ସ (ଆଟର୍ଣ୍ଣି)ଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯିଏକି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଦେୟ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏବଂ ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟ ପରିଚାଳନା କରିବେ । ପାୱାର ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଲିଜ୍ ଅବଧି ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧ ରହିବ । ତେଣୁ, ପାୱାର ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି ଦସ୍ତାବିଜ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଲିଜ୍ କ୍ଷେତ୍ର ଉପରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଅଧିକାର, ମାଲିକାନା ଆଟର୍ଣ୍ଣିଙ୍କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ହୋଇଥିବା ଦର୍ଶାଇଲା । ଯେହେତୁ ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା, ନୂତନ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଖଣିର ପରିଚାଳନା ବେଆଇନ୍ ଥିଲା, ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ, ଉଠାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ମୂଲ୍ୟ ଆଦାୟ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଅପ୍ରେଲ 2016 ରୁ ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ଖଣିଜ ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ 4,058.068 ଘନ ମିଟର ଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ 2.64 କୋଟି ଟଙ୍କା ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ[63]ଠାରୁ ଆଦାୟ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଉତ୍ତରରେ, ସରକାର ଦର୍ଶାଇଲେ (ସେପ୍ଟେମ୍ବର 2023) ଯେ, ପାୱାର ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି

63 ପୁନରୁଦ୍ଧାର ମୂଲ୍ୟ =2,63,77,442 ଟଙ୍କା (4,058.068 ×6,500 ଟଙ୍କା, ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଚ୍ଚ 2020 ପାଇଁ ପିଏମ୍‌ଭି ଘୋଷିତ)

ମଞ୍ଜୁର/କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ/ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ସେତେବେଳେ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସର ସହିତ, ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତି । ତେଣୁ, କୌଣସି ପ୍ରାଧିକୃତ ସଂସ୍ଥା/ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପାୱାର୍ ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି ପ୍ରଦାନ କରିବା, ସମ୍ପତ୍ତି/ଲିଜ୍ ଉପରେ କୌଣସି ଅଧିକାର କିମ୍ବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିହିତ କରେ ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ପାୱାର୍ ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି ଧାରକ, ଆଇନଗତ ମାଲିକଙ୍କ ତରଫରୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଲିଜ୍ ସ୍ଥାନାନ୍ତର, ସରକାରଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା ଯିଏ ଲିଜ୍ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି, ଯାହା ଏକ ବୈଧାନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ସୀମିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଖଣି ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର ହେଉଛି ଆଇନ ଅଧୀନରେ ପ୍ରଣୀତ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆଇନଗତ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଯାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରାଧିକାର ଅଧୀନରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ମଞ୍ଜୁର ହୋଇଥିବା ବେଳେ, ପାୱାର୍ ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି ହେଉଛି ଏକ ଚୁକ୍ତି ଯାହା କାହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ପ୍ରାଧିକୃତ କରେ ଏବଂ ଉଭୟ ସମାନ ନୁହଁନ୍ତି ।

ସରକାରଙ୍କ ଉତ୍ତର ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ କାରଣ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଚିଠିର ଯାଞ୍ଚ ଅନୁଯାୟୀ 29 ଅପ୍ରେଲ 2016 ରେ ପାୱାର୍ ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପରେ, ଲିଜ୍‌ଧାରୀ 31 ମଇ 2016 ରେ ଖଣି ଅଧିକାରୀ, ବ୍ରହ୍ମପୁରଙ୍କୁ ଅବଗତ କରିଥିଲେ । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରେ ଯେ ଲିଜ୍‌ର ଏପରି ସ୍ଥାନାନ୍ତର ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ପାୱାର୍ ଅଫ୍ ଆଟର୍ଣ୍ଣି ଆଧାରରେ ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଡିଟ୍ ନିକଟରେ କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜ୍ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଏହି ପ୍ରକାରର ଲିଜ୍ ହସ୍ତାନ୍ତର ଓଏମ୍ଏମ୍ସି ନିୟମ, 2004 ର ନିୟମ 25(30) (ବି) ର ଉଲ୍ଲଂଘନ ଅଟେ ଏବଂ ତେଣୁ, ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବକେୟା ଆଦାୟ ପାଇଁ ସରକାର ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।

ସୁପାରିଶ:

ସରକାର:

10. **ଖଣି ଖନନ ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିବେଶ ମଞ୍ଜୁରୀର ଉଲ୍ଲଂଘନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏମ୍ଏମ୍‌ଡିଆର୍ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 21(5) ଅନୁଯାୟୀ ସଠିକ୍ ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ୍, 1986 ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ(ସଂରକ୍ଷଣ) ଅଧିନିୟମ, 1980 ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।**

11. **ବିଭିନ୍ନ ବୈଧାନିକ ମଞ୍ଜୁରୀ ଅଧୀନରେ ଅଧିକୃତ ପରିମାଣ ସହିତ ଲିଜ୍‌ଧାରକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ଉପରେ ନିୟମିତ ଯାଞ୍ଚ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ସୁଦୃଢ଼ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିକଶିତ କରିବା ଉଚିତ୍ ।**

12. **ବିଭିନ୍ନ ନିୟମାବଳୀରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀର ଉଲ୍ଲଂଘନ ପାଇଁ ଲିଜ୍‌ଧାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ।**